

Veľká epická próza - román

Próza - literárny druh podľa jazykovej formy (neviazaná reč - súvislý text písaný v riadkoch za sebou - odseky - kapitoly - diely);

Epika - literárny druh podľa základného delenia - dejovosť, príbehovosť; Veľká epická próza - ide o rozsahom veľké diela, reprezentantom tejto prózy je

ROMÁN



Veľký epický žáner, najrozšírenejší žáner súčasnej prózy, prestížny žáner (čo sa týka obsahu, rozsahu, kompozičných a štylistických prostriedkov), dej je zložitý, postáv je veľa (hlavné a vedľajšie), vzťahy medzi nimi sú zložené, postavy sa počas deja vyvíjajú...

Druhy románu:

- a) **podľa povahy deja:** — reálne možný - skutočný príbeh, hoci ho vymyslel autor, nepresahuje hranicu reality(realistický...)
- b) **podľa času deja:** - minulosť — historický
- súčasnosť - súčasný
- budúci - utopický
- c) **podľa obsahu:** rodinný, sociálny, životopisný, dedinský, detektívny, dobrodružný, dievčenský, autobiografický, psychologický...

POSTAVY:

- a) fiktívna — vymyslená, vytvárajú autor
- b) reálna - historická - v skutočnosti existovala (kráľ...)
- a) hlavná - zohráva v diele hlavnú úlohu, týka sa jej hlavná dejová línia, môže byť jedna alebo aj viac
- b) vedľajšia - zohráva vedľajšiu úlohu, nie je vykreslená podrobne, v príbehu sa vyskytuje len občas, je súčasťou vedľajšej debovej línie

Vonkajšia kompozícia románu:

- kapitola (očíslovaná/názov/ očíslovaná aj s názvom/neoznačená)
- diel (dilógia, trilógia, tetralógia, pentalógia...), každý diel je samostatný príbeh, čitateľ môže/nemúsi pokračovať v čítaní ďalšieho dielu;

Vnútoraná kompozícia (klasického) románu:

1. expozícia, úvod
2. kolízia, zápleтка
3. kríza, vyvrcholenie
4. peripetia, obrat v deji
5. rozuzlenie, záver

Súčasný román nedodržiava presnú kompozíciu, určite v ňom však nájdeme konflikty, nastolenie problému, riešenie.

Pásmo rozprávača, typy rozprávača

- **autorský** - vševědiaci, rozvíjajú príbeh, opisujú, komentujú, uvádza reč postáv, zobrazujú prostredie. Pozerá na všetky postavy s nadhľadom, vidí svoje postavy zvonka aj zvnútra, vyostruje konflikty medzi postavami. Rozprávanie je v 3. os. sg.

- **personálny (klasický)** - subjektívny, tiež vševědiaci, ale zvyčajne sa sústreďujú len na jednu postavu, ktorá sa vyvíja v priebehu deja. Rozprávanie je v 3. os. sg.

— **priamy** - úlohu rozprávača prevezme jedna z postáv diela. Často prerozpráva príbeh v 1. os. sg., akoby ho on sám zažil = ja-rozprávanie. V tomto rozprávaní sonduje vnútro postavy — teda seba, dej je spomaľovaný opismi a úvahami.

— **oko kamery** - zachytáva vonkajšie znaky, črty, činy postáv; o vnútornom svete postáv vieme len z ich konania. Chýba tu vnútorný monológ, v ktorom sa prejavuje psychika postavy, nevieme, čo sa deje v duši postavy, čo si o udalosti myslí, postava si v duchu nič nehovorí.

— **nespoľahlivý rozprávač** - Je to rozprávač v literatúre, divadle či filme, ktorého dôveryhodnosť a uhol pohľadu bol vážne narušený. Je to falošný rozprávač.